

Ekologie sinic a řas

Barbora Chattová

Prostředí

Biotopy:

- Vodní: mořské
sladkovodní (stojaté/lentické, tekoucí/lotické)
- Mimovodní: aerofytické - kůra stromů, půda, skály, povrch sněhu a ledu, lidská sídla
- Závislé na slunečním záření

Charakteristika prostředí

Voda

- Změny teplot probíhají ve vodě velmi pomalu a se zpožděním
- Velké specifické teplo, skupenské teplo tání, nejvyšší skupenské teplo výparu
- Anomálie vody
- Viskozita (vnitřní tření) je 100x vyšší než vzduchu- vznášení se
- Povrchové napětí- neuston
- Hypotonické prostředí- pulzující vakuoly k vyrovnání osmotického tlaku

Voda

- Cirkulace: vertikální promíchání vodního sloupce
- Dělení jezer dle počtu cirkulací: dimiktická, monomiktická, polymiktická, amiktická
- Rozpuštěné organické (hlavně vitamíny, org. uhlík) a anorganické látky
- Rozpuštěné soli
- Koncentrace živin, dusík (dusičnany, amonné ionty), fosfor, křemík
- Eutrofizace
- Dělení vod dle koncentrace živin: oligotrofní, mezotrofní, eutrofní, hypertrofní
- V destilované vodě dokáže žít pouze *Pseudococcomyxa*

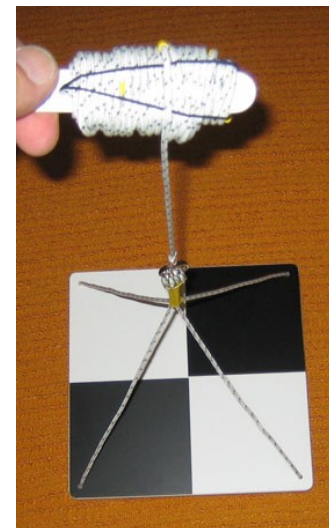
Voda

- Rozpuštěné plyny
- Kyslík: rozpustnost závisí na tlaku, teplotě a salinitě (se zvyšující se teplotou a salinitou se rozpustnost snižuje)
- Fotosyntéza, respirace (uvolňuje se oxid uhličitý)
- Anoxie

Sluneční záření a teplota

- Intenzita, vlnová délka, trvání (fotoperioda)
- Rozdělení záření: UV (300-390 nm), viditelné (390-770 nm), infračervené (770-3000 nm)
- Fotosynteticky aktivní radiace (PhAR): **380-720 nm**
- Absorbce – složky spektra (v čistých vodách se nejhlouběji dostane fialová a modrozelená složka)
- Průhlednost vody: závisí na množství rozpuštění org. a anorg. látek – měříme Secchiho deskou v cm

Způsoby života sinic a řas

- Plankton
- Planktos = putovat bez cíle
- Hensen 1850: Plankton jsou všechny organizmy, které se vznášejí v otevřené vodě a jsou nezávislé na břehu a dně
- Plankton je společenstvo rostlin a zvířat adaptovaných na život v suspensi a podléhajících pasivním pohybům vody a jejím proudům

Vodní ekosystémy

- **Seston** - všechny částice, které se ve vodě vyskytují (abioseston, bioseston)
- Struktura vodního ekosystému
- producenti – fytoplankton
- konzumenti – zooplankton
- sekundární konzumenti – ryby
- destruenti – bakterie, houby

Rozdělení planktonu

- Podle organismů (bakterioplankton, fytoplankton, zooplankton)
- Podle velikosti:
- **Pikoplankton do 2 μm**
- Ultraplankton 2-10 μm
- Nannoplankton 10-50 μm
- Mikroplankton 50-500 μm
- **Makroplankton nad 500 μm**

Přizpůsobení planktonu

- Nízký stupeň strukturální organizace
- Velká morfologická a fyziologická plasticita
- Velikost, tvar, sliz, výběžky
- Sezónní polymorfismus

Asterionella formosa

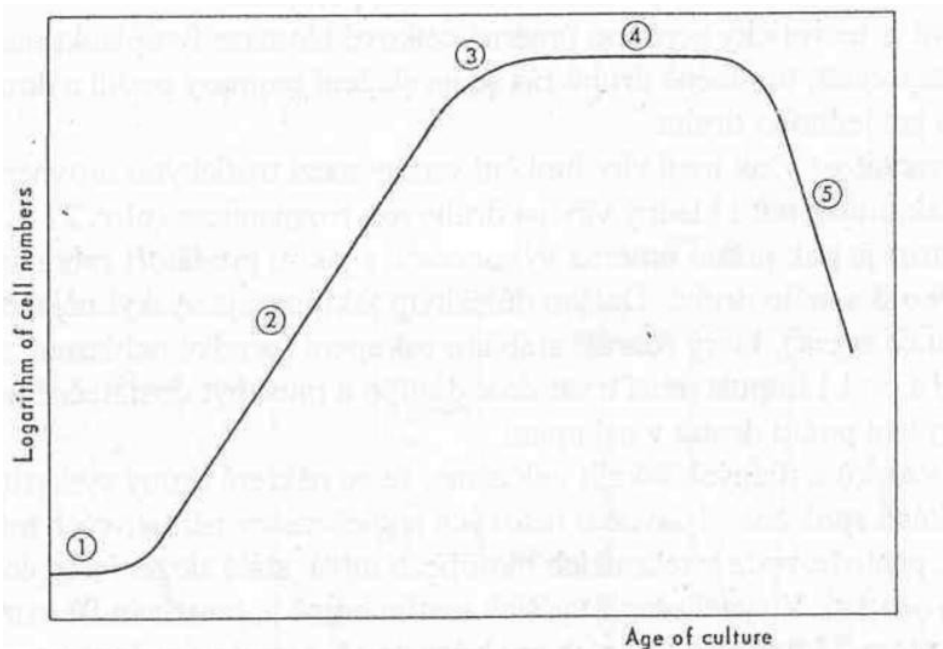
Adaptační strategie

- R (ruderals)-stratégové - velké přírůstky, velké buňky, využívají krátké dávky světla, tolerují disturbance, vysoké nároky na živiny (*Fragilaria, Aulacoseira*)
- C- (colonists): drobné řasy s rychlými přírůstkami, reagují velmi rychle na výhodné podmínky (*Synechococcus, Chlamydomonas*)
- S- specialists - menší přírůstky, přežijí nevýhodné podmínky, skladují živiny, stres tolerující druhy, migrují za živinami ke dnu a za světlem ke hladině (*Peridinium, Ceratium, Volvox, Sinice*)

Růst populace

- Přírůstek biomasy v čase
- Čistá rychlost růstu – rozdíl hrubého přírůstku a ztrát
- Generační doba – doba zdvojení

1 – lag fáze

2 – exponenciální fáze

3 – stacionární fáze

4 – odumírání

Živiny, světlo a teplota v průběhu roku

- Jaro – roztává led, hladina se ohřívá – jarní cirkulace – uvolnění živin ze dna, teplota vody nízká, osvětlení nízké, živin dostatek
- Léto – teplota u hladiny vyšší, u dna nižší, dostatek světla, živiny konzumovány planktonem
- Podzim – snižování tepla a světla, podzimní cirkulace
- Zima – u hladiny led, u dna 4°C, světlo závisí na tloušťce ledu a sněhu

Sezónní dynamika fytoplanktonu

- Jaro – Cryptophyta, Chrysophyta, Bacillariophyceae
- Léto – Cyanophyta, Chlorophyta
- Podzim – Bacillariophyceae
- Zima – Bacillariophyceae, Cryptophyta
- Zonace fytoplanktonu – eufotická zóna

Eufytoplankton

Sinice:

- *Microcystis*
- *Aphanizomenon*
- *Planktothrix*
- *Anabaena*

Rozsivky:

- *Stephanodiscus*
- *Cyclotella*
- *Asterionella*

Krásnoočka:

- *Euglena*
- *Phacus*
- *Trachelomonas*

Obrněnky:

- *Peridinium*
- *Ceratium*

Skrytěnky:

- *Cryptomonas*
- *Rhodomonas*

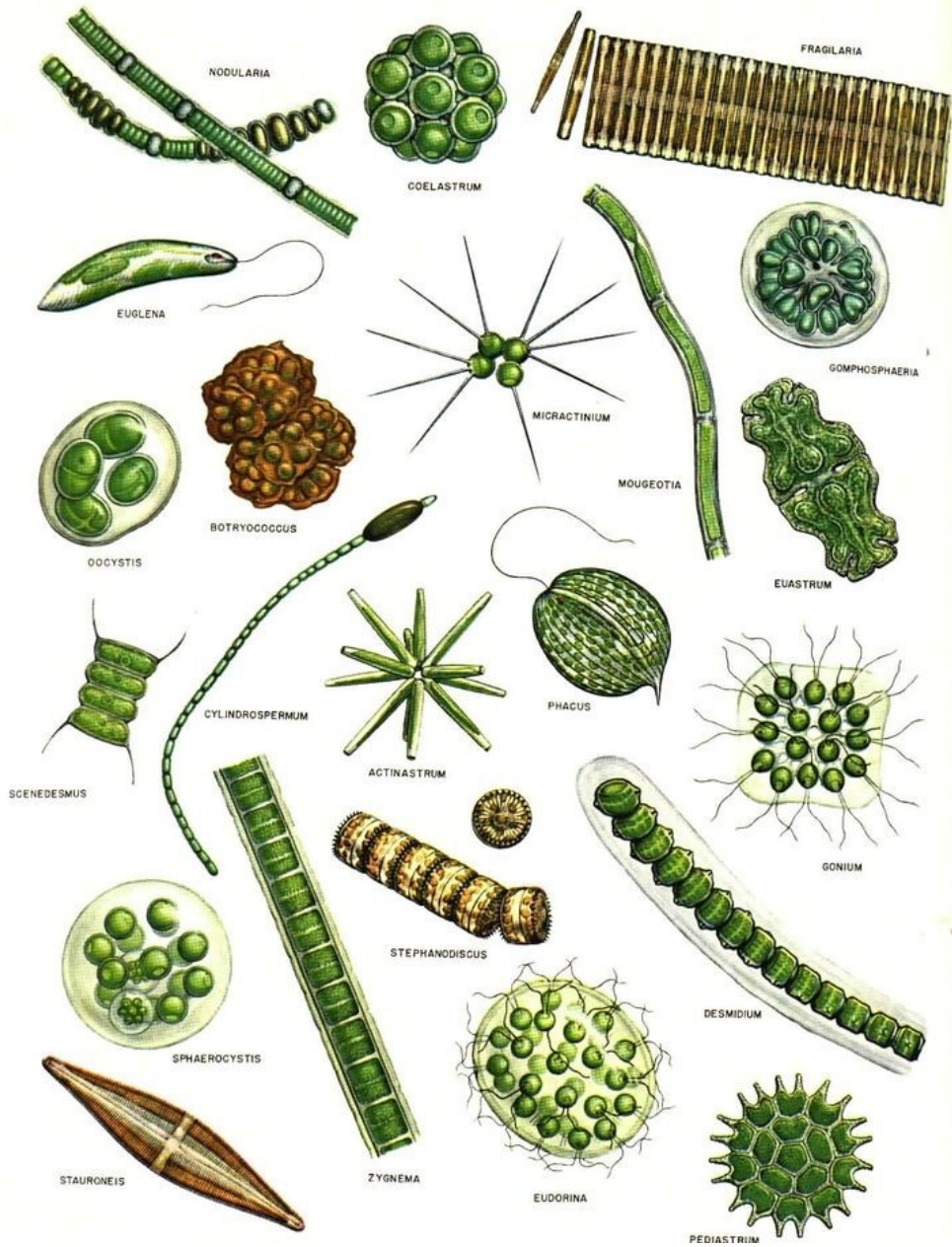
Zelené řasy:

- *Chlamydomonas*
- *Volvox*

Spájivky:

- *Staurastrum*
- *Closterium*

PLANKTON AND OTHER SURFACE WATER ALGAE

Sladkovodní bentické ekosystémy

- Bentos- organismy asociované se dnem
- cca 26 000 druhů
- Časté drobné druhy
- Dominantní skupiny:
- Cyanophyta/Cyanobacteria
- Chlorophyta
- Bacillariophyta
- Rhodophyta

Sladkovodní bentické ekosystémy

- Bentos – organismy rostoucí u dna asociované se substrátem
- Perifyton – všechny mikroskopické organismy na substrátu
- Metafyton – organismy rostoucí u dna ve fotické zóně bez spojení se substrátem (spájivky *Zygnema*, *Spirogyra*, *Mougeotia*)
- Půdní edafon – někteří fykologové ho považují jako součást perifytonu, souvislost se substrátem

Formy řas v bentosu

- Jednobuněčné přisedlé (*Cymbella*, *Cocconeis*, *Synedra*) i volné (*Diatoma*)
- Vlákňité přisedlé (*Stigeoclonium*) i volné (*Phormidium*)
- Pseudoparenchymatické (*Pleurocapsa*, *Heribaudinella*, *Hildenbrandia*)
- Přeslenitá – *Batrachospermum*
- Pletivné - *Chara*

Sladkovodní bentické ekosystémy

- Kámen – epilitické organizmy
- Rostliny, řasy – epifytické organizmy
- Písek – epipsamické organizmy
- Anorganické nebo organické sedimenty – epipelické organizmy
- Epipsamické a epipelické substráty – nestabilní, veliké pohyblivé rozsivky (*Nitzschia*), bičíkovci (*Euglena*)

Sladkovodní bentické ekosystémy

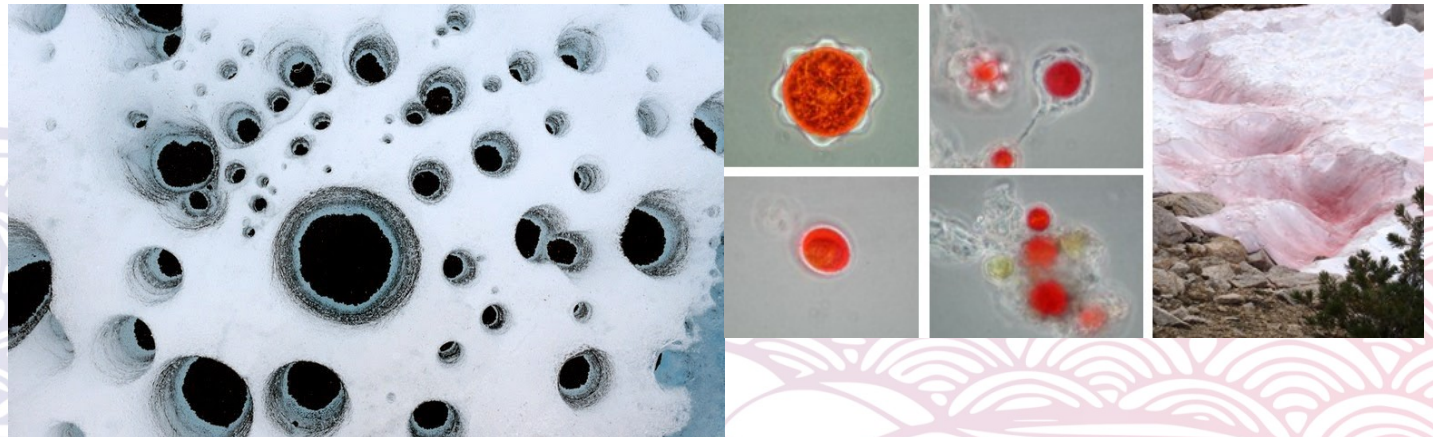
- Bentos- organismy asociované se dnem
- cca 26 000 druhů
- Časté drobné druhy
- Dominantní skupiny:
- Cyanophyta/Cyanobacteria
- Chlorophyta
- Bacillariophyta
- Rhodophyta

Terestrické prostředí a extrémní stanoviště

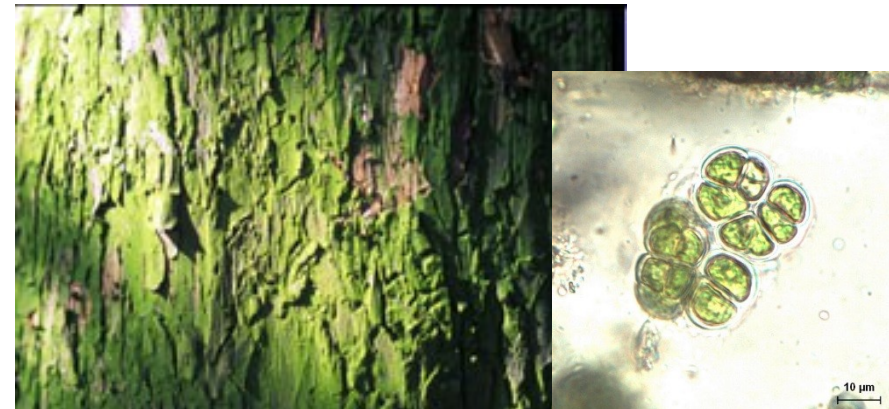
Aerofytické řasy:

- Epiliton (kameny, skály, jeskyně, biodeteriorace)
- Endoliton (uvnitř kamenů)
- Půdní řasy, půdní krusty
- Vnitrozemská slaniska (euryhalinní druhy)
- Horké a minerální prameny
- Kryoseston
- Kryokonity

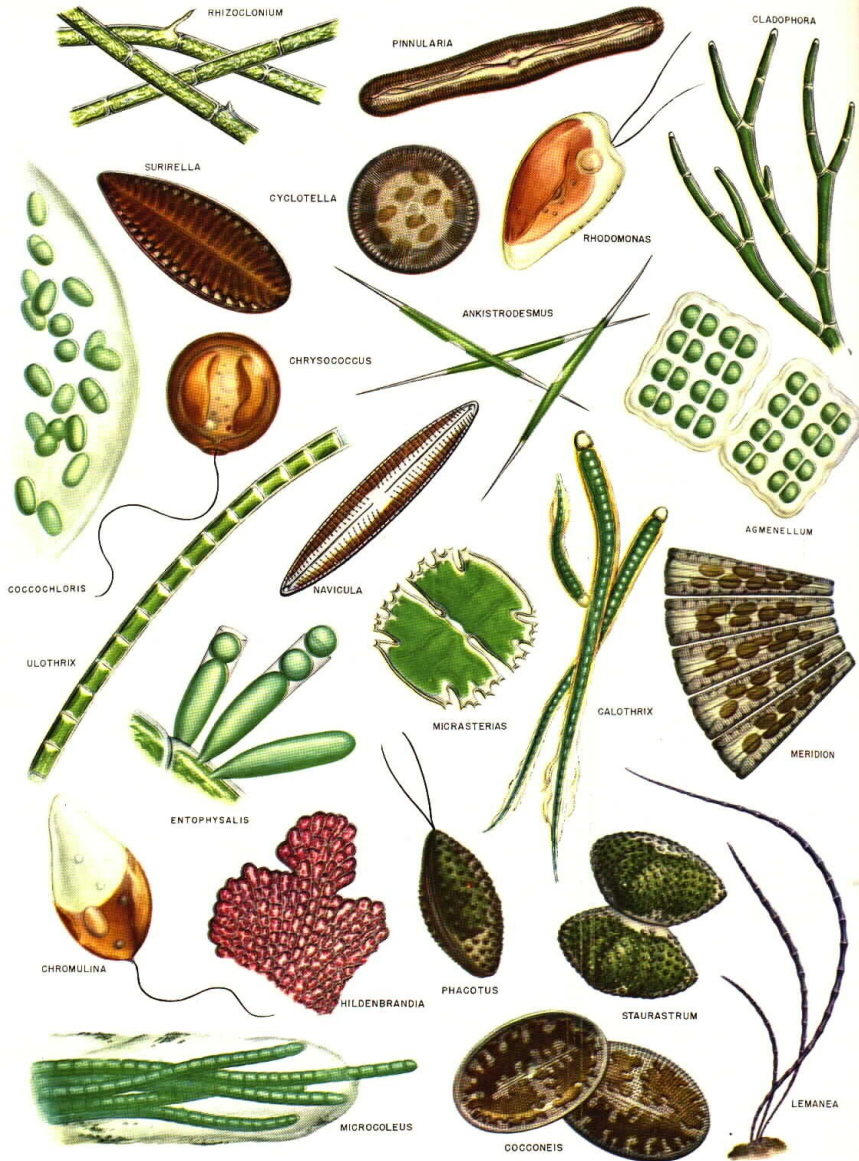
Řasy a jiné organismy

- Epifyton (hlavně v tropech, kůra stromů: *Trentepohlia*, *Apatococcus*)
- Epibryon
- Endofyton- uvnitř rostlin (Cykas- sinice)
- Epizoon, endozoon (*Eugleny* ve střevech vodních bezobratlých)
- Symbióza (cyanobiont, fykobiont v lišejnících)

CLEAN WATER ALGAE

POLLUTED WATER ALGAE

